

Milí čtenáři,

co vůbec lze v letošním roce očekávat od našeho ekologického měsíčníku, když jsme se od V.K. právě dozvěděli, že dnes asi žijeme ve vůbec nejlepším období našich dějin? Jakou váhu mohou mít kritická slova ekologů, když lze snadno doložit, že také naši předkové často hamonili majetek či bujaře utráceli, mrzčili druhovou skladbu lesů, znehodnocovali historickou architekturu či pořádali hony na zvěř? Je to téma pro obsáhlé disputace, ale pokusme se nastínit jen jediný, možná drobný aspekt celé věci.

Ještě v ladovských časech býval průběh roku zřetelně členěn na vyhraněné úseky (vodítkem pro jejich rekonstrukci zůstává církevní kalendář prolnutý s lidovými slavnostmi). Lidé si dávali záležet na tom, aby z všedního života byly ritualizací důsledně vyčleněny činnosti klíčové, svým významem výjimečné. Tak po jedenáct měsíců v roce sedlák zodpovědně pečoval o svůj grunt a neváhal ani svůj soukromý život prezentovat především jako záležitost ekonomické rozvahy. Ale v době masopustu či dožíněk vesnice pulsovala divokým veselím, jež mělo až orgiastickou povahu. Podobně byla sezóna honů zásadně oddělena od poezie betlémského chléva a horování pro likvidaci středověké městské zástavby se pojilo s jen chladnou reakcí na např. josefínské úsilí o komercionalizaci sakrálních objektů.

Dnes jsme jinde. Symbolem naší éry se stává například událost, při níž vítězka olympijských her (původně posvátných) zaštiťuje svým jménem akci, během níž podprůměrné hvězdičky šoubyznysu svým křepčením vytvářejí kulisu k lyžařskému závodu na umělém sněhu mezi architektonickými klenoty středoevropské renesance i baroka v těsné blízkosti tisíciletého hradního komplexu. Podobně dokážeme (v jihočeské metropoli) na kaširovaném tržišti hned vedle zpívaných koled vystavit myslivecké úlovky a (zejména pro mladé návštěvníky) úspěšně torpédovat vžitě, pravdaže poněkud sentimentální vědomí sounáležitosti člověka s lesní zvěří právě ve vánočním čase. Říká se, že tohle je prostě postmoderní, a tedy trendy: nově kombinovat známé skutečnosti našeho světa. Jenže on je přece jen rozdíl mezi tím, když Picasso v geniální chvíli spojením řídítek a sedla ze starého bicyklu vytvořil svou slavnou plastiku býčí hlavy, a když se kšeftmani bez invence a studu snaží tisíckrát provařenými triky vydupat ze země zlatá vejce.

Náš (i váš ☺) lednový Ďáblík shrnuje výsledky klimatické konference na Bali, připojuje komentář ke klimatologické pasáži z aktuální výroční zprávy OSN, informujeme o čerstvých ekokauzách v jižních Čechách (od silážních jam až po benzinovou pumpu), pokračujeme ve sledování problémů s odpadovým hospodářstvím Českých Budějovic, stále věnujeme pozornost obnovitelným zdrojům energie, vracíme se k adventu pohledem zaostřeným na osud kaprů a zvěřiny, ovšem zimní náladu se snažíme posílit postvánoční úvahou i radami pro přikrmování drobného ptactva. Z pozvánek upozorňujeme hned na tu první: zajímá-li vás pohled architektů na budoucí tvář (nejen) Českých Budějovic (včetně kontroverzního projektu Černý pelikán), neměli byste chybět v úterý 8. 1. v 17 hodin v restauraci Beseda na Sadech.

Tomáš Malina

Mírně dobré zprávy z Bali

České ekologické organizace přivítaly dohodu ze summitu o globálních změnách podnebí na indonésckém Bali. Úplně spokojené však nejsou. Dokument upřesňuje postup dalších jednání, která mají pokračovat ještě další dva roky, a obrysy budoucí dohody. Ale – navzdory snaze rozvojových zemí a Evropské unie – neobsahuje zatím konkrétní čísla.

Mezi hlavní výsledky konference patří:

- Summit obecně požaduje „podstatné snížení“ emisí skleníkových plynů s tím, že globální oteplování by nemělo překročit 2 stupně Celsia – ale toto důležité upřesnění bylo přesunuto do poznámek pod čarou.
- Do nové smlouvy, která naváže na Kjótský protokol, bude zahrnuta také ochrana tropických pralesů.
- Pomoc chudým rozvojovým zemím, které budou nejvíce postiženy výkyvy podnebí: ale fondy, jež summit schválil, jsou mnohokrát menší než částka, kterou doporučují humanitární organizace a Světová banka.

Jiří Jeřábek z Centra pro dopravu a energetiku, který byl přímo na Bali, řekl: „*Poslední den jednání přinesl opravdu výrazný obrat. Ukázalo se, že rozvojové země včetně Indie a Číny se přijetí závazků nebrání, pokud totéž udělají i Spojené státy. Ty se naopak pokusily kompromisní návrh předložený Indií zablokovat, ale pak se stalo něco, co klimatická konference OSN patrně ještě nezažila. Zástupci USA byli na plénu vypískáni – či spíše ‚vybučeni‘ – a delegace Papuy Nové Guineje řekla, že se mají buď dohodnout, nebo přestat ostatním překážet, takže nakonec povolili a přijali indický návrh.*“

Vojtěch Kotecký z Hnutí DUHA: „*Coby základ pro budoucí jednání to jde, ale summit měl být daleko konkrétnější. Velmi důležitá teď budou domácí opatření v České republice a dalších státech, které v přepočtu na hlavu patří mezi největší světové znečišťovatele. Právě ony musí jít příkladem, ukázat zbytku světa, že mají vůli něco dělat, a otevřít tak cestu globální smlouvě. Topolánkova vláda i opoziční strany proto musí během příštích dvou let přijít s konkrétní legislativou, která sníží znečištění z českého průmyslu.*“

Jan Rovenský z Greenpeace: „*Mohlo to dopadnout hůře. Je dobře, že se státy dokázaly dohodnout na ‚cestovní mapě‘ na kodaňská jednání v roce 2009. To však neznamená, že jsme s výsledky jednání spokojeni. Spojeným státům se podařilo z textu dohody vymazat všechny zmínky o konkrétním snižování emisí v průmyslových zemích. A doporučení vědců IPCC, aby lidstvo zabránilo růstu globálních teplot o 2 °C, byl z hlavního textu komuniké vymanévrován do poznámek pod čarou.*“

Redakčně upraveno z tiskové zprávy Centra pro dopravu a energetiku, Hnutí DUHA a Greenpeace ČR

Human Development Report o vlivu klimatických změn

Dne 27. listopadu 2007 vydal Rozvojový program OSN (UNDP) každoroční zprávu Human Development Report. Letošním tématem této přehledové publikace jsou klimatické změny. Zpráva UNDP *Fighting climate change: Human solidarity in a divided world* (Boj s klimatickými změnami: Lidská solidarita v rozděleném světě) se zabývá právě dopady globálního oteplování na život lidí, zejména v rozvojových zemích. Zpráva obhájí myšlenku, že vývoj oteplování směřuje k zlomovému bodu, za nímž se nejhudší země světa začnou potýkat s akutním nedostatkem vody, podvýživou a s ekologickými hrozbami. Autoři proto vyzývají k „dvoustupému“ přístupu, který kombinuje omezení oteplování na méně než 2°C s posílením mezinárodní spolupráce v této oblasti.

Mezi rizika ohrožující rozvoj lidstva patří podle autorů zprávy:

- Úpadek zemědělství v důsledku sucha, rostoucích teplot a nepravidelných dešťů, který by mohl vystavit až 600 milionů lidí nebezpečí podvýživy. V suchých částech subsaharské Afriky, kde se nachází nejhudší oblasti světa, hrozí navíc ztráta produktivity až 25% do roku 2060.
- Další 1,8 miliardy lidí, kteří budou do roku 2080 čelit nedostatku vody; velké oblasti (zejména v jižní Asii a severní Číně), v nichž bude hrozit ekologická krize.
- Rozsáhlé stěhování v souvislosti se záplavami a tropickými bouřemi, ohrožující až 332 milionů osob žijících v pobřežních oblastech. Nebezpečím povodní by mohlo čelit až 70 milionů Bangladéšanů, 22 milionů Vietnamců a 6 milionů Egyptanů.
- Zvýšený výskyt zdravotních rizik, včetně růstu počtu osob ohrožených malárií až na 400 milionů.

Zpráva na základě výzkumů zdůrazňuje, že klimatické změny či sucha budou stále častější a již dnes patří mezi nejvýraznější aspekty ovlivňující chudobu a nerovnost. Globální oteplování bude tyto vlivy jen posilovat.

Autoři proto vyzývají vlády ke stanovení společného postupu při zamezování globálních změn klimatu. Rozvinuté země by měly omezit emise skleníkových plynů v porovnání s rokem 1990 o 80 % do roku 2050 a o 30 % do roku 2020. Rozvojové státy by měly tyto emise omezit o 20 % do roku 2050.

Boj s klimatickými změnami dále zahrnuje například:

1. vyšší zdanění paliv
2. výraznější regulace limitů emisí
3. podporu obnovitelných zdrojů a čisté energie
4. mezinárodní spolupráci na financování obnovitelných zdrojů energie v rozvojových zemích

Jak uzavírá zpráva UNDP, „velké poučení z klimatických změn je, že rozmařilá spotřeba uhlí v bohatých státech je ekologicky neudržitelná.“ Autoři zprávy však doplňují, že „pokud přijmeme správné reformy, není ještě pozdě na omezení emisí skleníkových plynů na udržitelnou úroveň, aniž bychom obětovali ekonomický růst. Prosperita a klimatická bezpečnost nejsou ve vzájemném rozporu.“

Tisková zpráva z www.osn.cz

[Zpráva Human Development Report 2007/2008 ke stažení \(anglicky\)](#)

Čisté teplo

Zákon o podpoře obnovitelných zdrojů z roku 2005 roztočil nové větrné turbíny a první fotovoltaické elektrárny začaly vyrábět proud ze slunce. Několik firem se pustilo do výroby elektřiny spalováním biomasy. V České republice roste nové odvětví vysoce moderních technologií: Škoda Plzeň se stala světovou jedničkou ve výrobě hřídelí pro větrné elektrárny. Společnost Kyocera otevřela v Kadani továrnu na fotovoltaické panely. Co je ještě důležitější, vznikají zde i vývojová střediska. Během příštích pěti let se v odvětví obnovitelných zdrojů očekávají investice kolem 50 miliard korun. Jenomže druhá – významnější – část sektoru stále přešlapuje

před startovní čarou. Jde o teplo z čistých zdrojů, jehož potenciál je oproti zelené elektřině ještě čtyřikrát větší. Zákon o obnovitelných zdrojích se ale na teplo nevztahuje. Zbytečně tak přicházíme o velkou šanci. Doplácejí na to především obce a domácnosti, které by díky solárním kolektorům a výtopnám na biomasu významně ušetřily za zemní plyn i uhlí. Rozvoj sektoru obnovitelného tepla by také přinesl tisíce pracovních míst a nastartoval nové průmyslové odvětví.

Obnovitelné teplo není doplňkový zdroj. Jen z biomasy se u nás může vyrobit 170 petajoulů energie do roku 2030. Přibližně dalších 30 PJ lze vyrobit z bioplynu a nejméně 17 PJ ze sluneční energie. Nezanedbatelná je i geotermální energie využívající teplo zemského jádra. Celkový český potenciál výroby tepla z obnovitelných zdrojů tedy činí více než 200 petajoulů ročně. Pro srovnání: tolik tepla nedodají svým zákazníkům ani všechny současné teplárny a výtopny dohromady.

Příklady z Rakouska, Německa, Švédska, Nizozemska a dalších zemí jasně ukazují, že rozvoj obnovitelných zdrojů znamená růst perspektivního průmyslového odvětví a přináší nová pracovní místa pro inženýry a kvalifikované dělníky. Totéž by se mohlo týkat také České republiky. Již dnes u nás existují desítky výrobců domácích kotlů na biomasu, tepelných čerpadel nebo solárních kolektorů. Některé podniky mají i vlastní vývojová střediska. Inovace a průlomové technologie v odvětví obnovitelných zdrojů rychle snižují výrobní náklady. Klesající cena získá na ještě větším významu v budoucnosti při zdražování elektřiny, uhlí i zemního plynu. Nechce-li Česká republika zůstat v moderních technologiích pozadu, měla by se vydat cestou států západní Evropy. Prozatím totiž pokrýváme z čistých zdrojů pouze něco přes čtyři procenta energie, kterou spotřebuje naše ekonomika.

Bezkonkurenčně největší potenciál mezi obnovitelnými zdroji tepla v České republice má biomasa: sláma z polí a odpadní dřevo z pil. Nejvýznamnější jsou ale speciální energetické plodiny – byliny a rychle rostoucí dřeviny. První plantáže takových plodin už u nás existují. Jejich pozitivní přínos spočívá mimo jiné i v tom, že pomáhají zadržovat vodu v krajině a brání erozi půdy. Biomasa pochopitelně nelze pěstovat na polích vymezených pro potravinářské a průmyslové plodiny. Ovšem i po odečtení těchto ploch zůstává k dispozici zhruba 14 % orné půdy, což je asi 420 tisíc hektarů. Biomasa vytváří odbytu pro zemědělce. Ti mohou vydělávat přímo pěstováním energetických plodin, ale také prodejem odpadu z polí. Podobně lze využít zbytky z pil. Jako dobrá podnikatelská příležitost se rýsuje rovněž výroba bioplynu – hlavně ze zemědělské produkce nebo z odpadu vepřínů, kravinů či drůbežáren. To vše přinese nová pracovní místa pro venkov a zastaví odliv lidí do měst.

Decentralizace energetiky pomůže ekonomickému rozvoji venkova ještě jedním způsobem. Peníze za teplo – ročně se jedná o miliardy – zůstanou na místě a nezmizí na účty velkých energetických a důlních společností. V České republice využívá biomasu pro výrobu tepla zatím pouze několik desítek obcí. Největší výtopny se nacházejí v Pelhřimově a Třebíči, kde zásobují asi čtyři a půl tisíce domácností. Čisté teplo je přitom asi o pětinu levnější v porovnání s teplem z plynu nebo uhlí. Kvůli nedostatečné legislativě ale takových projektů přibývá jen pomalu.

Palivo z biomasy, například dřevěné pelety a brikety, vyrábí momentálně v České republice asi stovka firem. Podle ministerstva průmyslu a obchodu produkce dokonce „prudce narůstá“. Háček je ale v tom, že více než polovina zboží loni skončila v Rakousku a Německu, kde čisté teplo podporují. Česká republika tak zbytečně přichází o šanci snížit domácí znečištění i závislost na ruském zemním plynu. Kvůli chybějícímu zákonu vyvážíme svůj vlastní důležitý zdroj energie.

Některé evropské země systematicky podporují obnovitelné zdroje a díky tomu u nich toto odvětví představuje důležitou součást průmyslu. Například z malého Rakouska se od doby, kdy stát začal pomáhat instalaci solárních panelů, stala doslova sluneční velmoc. V současnosti kolektory najdeme na více než 15 % rakouských domů a vyváží se i do zahraničí. Evropská komise odhaduje, že velikost trhu s technologiemi zelené energie dosáhne do konce tohoto desetiletí 13 miliard eur. V souvislosti s rozvojem energetické biomasy a motorových biopaliv se očekává také v zemích EU vznik 250–300 tisíc nových pracovních míst. Zároveň klesne o více než 200 milionů tun roční produkce oxidu uhličitého. To znamená téměř dvojnásobek kompletních emisí České republiky.

Rozvoj obnovitelných zdrojů podle evropské politiky podporuje – i s ohledem na finanční náklady – 88 % obyvatel České republiky. Poptávku ze strany veřejnosti může jednoznačně naplnit nový zákon. Stane se prvotním impulsem pro nastartování odvětví. Zkušenosti ze zahraničí totiž ukazují, že jakmile projde sektor určitým kritickým bodem, začne růst sám, bez vnější podpory. Z toho plyne potřeba dostat do legislativy obnovitelných zdrojích také čisté teplo.

Hnutí DUHA a sdružení Calla prosazují novou legislativu o podpoře obnovitelných zdrojů tepla, která:

- zakotví koncepční podporu odvětví a zajistí ekonomickou rentabilitu obecních a podnikatelských projektů,

- poskytne administrativně jednoduchou a nárokovou dotaci domácnostem, které si chtějí pořídit solární kolektory, kotel na biomasu nebo tepelné čerpadlo,

- stanoví standardy na využívání obnovitelných zdrojů pro nové a rekonstruované domy.

Zákon sám o sobě nestačí. Měl by jej doprovázet informační a poradenský program pro obce a domácnosti. Lidé musejí mít jasno v tom, kde mohou dostat dotace. Změny ve vyhláškách by měly odstranit administrativní překážky, které jsou pro firmy i obce komplikacemi při zavádění zelené energetiky.

Díky grantu v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti, kde je Calla partnerem Hnutí DUHA, jsme výzvou o podporu tohoto zákona obeslali všechny obce v Jihočeském, Jihomoravském a Libereckém kraji, stovky firem z oboru, neziskové i firemní organizace a další subjekty. Připravujeme teze podpory, které v brzké době začneme prosazovat u politiků.

Edvard Sequens ze stejnojmenného infolistu Hnutí DUHA a Cally

Poručíme větru, dešti

Popularizování obnovitelných zdrojů energie se v některých případech – zdánlivě paradoxně – může dotknout ochrany přírody a krajiny. Bohužel i přes osvětovou a informační snahu některých občanských sdružení a orgánů ochrany přírody se setkáváme s případy, kdy se dostávají do střetu dva veřejné zájmy. Ukazuje se, že záleží především na diskusi, vysvětlování a kompromisech, i když někdy může dojít až k neuskutečnění investičního záměru. Mělo by se jednat zejména o případy, kdy veřejný zájem ochrany přírody a krajiny je podložen objektivním posouzením. V současné době se jedná především o větrné elektrárny. Hlavní boom malých vodních elektráren je již za námi a bohužel i zde jsme se museli trpce a na úkor přírody poučit ze zkušeností, kdy nešlo pouze o obnovení tradičních zdrojů, ale i o budování nových elektráren

majících do názvu „malá vodní“ hodně daleko. Takže uvedme alespoň jeden případ pro ilustraci této problematiky.

Nejvyšší správní soud zrušil dne 9. listopadu 2007 v senátu složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 6. 3. 2007, č. j. 52 Ca 68/2006 – 30 a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Jednalo se o právní věc žalobce *E., spol. s r. o.* proti žalovanému *Krajskému úřadu Pardubického kraje*.

Stěžovatelem byl právě Krajský úřad Pardubického kraje: krajský soud mu předtím zrušil rozhodnutí potvrzující rozhodnutí Městského úřadu v Poličce, jímž byl vyjádřen nesouhlas se stavbou dvou větrných elektráren. KÚ tedy namítal v kasační stížnosti opřené o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), že krajský soud vytkl jeho rozhodnutí vady nedůvodně. Odmítal, že by věnoval pozornost pouze posudkům, které vyslovily vliv na harmonické měřítko krajiny a že naopak přehlédl posudek, který se věnoval ekonomické stránce věci. Tvrdil, že při rozhodování vycházel ze všech posudků nebo jejich částí, stejně jako ze své znalosti předmětné lokality i ze své předešlé správní praxe. Upozornil přitom na to, že ekonomické hodnocení přínosu stavby v posudku Ing. J., jehož přehlédnutí je mu v napadeném rozsudku vytýkáno, je směstnáno do věty: „*Navrhované dvě větrné elektrárny ovlivní krajinný ráz posuzovaného regionu. Vzhledem k tomu, že se jedná o výrobu energie z alternativních, obnovitelných zdrojů, je míra narušení přírodního prostředí únosná, s přihlédnutím k přínosu plynoucímu z provozu těchto zařízení.*“ Krajský úřad odmítá, že by důkazní hodnotu tohoto posudku přehlédl. Tvrdí zároveň, že hodnocení ekonomického přínosu nelze vyvyšovat nad vlastní předmět řízení, tedy nad zachování hodnot krajiny, mj. harmonického měřítko krajiny.

Názor krajského soudu, podle kterého určitý ekonomický přínos může odůvodnit vydání souhlasu, i když dochází ke zcela zjevnému výraznému narušení krajinného rázu, považoval krajský úřad za nepřijatelný. Dále podotkl, že není proti výstavbě větrných elektráren jako obnovitelných zdrojů energie, což lze doložit tím, že v současné době je šest takovýchto elektráren na území Pardubického kraje v provozu a probíhá stavební řízení na nejméně sedm dalších. Aktivní přístup Pardubického kraje ostatně dokládá i to, že je zpracovávána studie, vymezující vhodné lokality pro umístění vertikálních staveb, např. větrných elektráren. Proto krajský úřad požadoval zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalobce, tedy společnost usilující o výstavbu větrných elektráren, ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že rozhodnutí soudu považuje za zákonné. Tvzení, podle kterého určitý ekonomický přínos může odůvodnit vydání souhlasu, i když dochází ke zcela zjevnému výraznému narušení krajinného rázu přírody, se totiž podle něj v odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu neobjevuje. Uvedl, že ve vytipované lokalitě jsou vhodné podmínky pro větrné elektrárny, a odmítl tak názor vyslovený v rozhodnutí krajského úřadu, podle nějž je třeba uvažovat i o dalších způsobech využití obnovitelných zdrojů energie. Dále tvrdil, že blízkost přírodního parku tvrzená v rozhodnutí stěžovatele není relevantní, a argumentace stěžovatele je proto nesprávná.

Nejvyšší správní soud ve svých úvahách vycházel ze smyslu a účelu právní úpravy obsažené v ustanovení § 12 zákona č. 114/1992 Sb. Účelem tohoto zákona, jak je ostatně zřejmé z jeho § 1, ve znění účinném ke dni rozhodování žalovaného, je podle žalobce přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás a k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji. Zákon o ochraně přírody a krajiny tedy chrání mj. krajinu, jakožto část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořenou souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky, a chrání též prostřednictvím § 12 její ráz. Krajinným rázem je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti. Krajinný ráz je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístění a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině. Každý zásah do krajinného rázu je přitom nutné považovat za potenciální ohrožení významných krajinných prvků. Tyto zásahy do krajinného rázu, pokud by jej mohly snížit nebo změnit, je možné provádět jedině se souhlasem orgánu ochrany přírody podle ustanovení § 12

odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Nejvyšší správní soud vyslyšel z těchto dvou argumentačních koncepcí spíše argumentaci krajského úřadu, a proto rozsudek krajského soudu zrušil. Účelem a smyslem rozhodování orgánu ochrany přírody podle citovaného ustanovení je dle názoru Nejvyššího správního soudu ochrana krajinného rázu před těmi činnostmi, které do něj zasahují tak, že snižují jeho estetickou nebo přírodní hodnotu, krom jiného i harmonické měřítko a vztahy v krajině. Právě takovou změnou je umístění stavby, která je výraznou výškovou dominantou, do území zastavěného toliko nižší zástavbou, jako jsou rodinné domy, či nezastavěnou vůbec. Nástrojem, který k dosažení tohoto účelu má orgán ochrany přírody k dispozici, je udělování souhlasu podle § 12 odst. 2 citovaného zákona. (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 97/2001 - 39, podobně rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2005, č. j. 1 As 17/2004 - 41, obojí dostupné na www.nssoud.cz).

Zohlednění ekonomického přínosu je tedy dle Nejvyššího správního soudu namíste pouze tehdy, pokud navrhovaná stavba zasahuje do krajinného rázu co možná nejméně. Pokud je vliv na krajinný ráz příliš velký, není možné jej vyvážit o to větším ekonomickým přínosem, lze-li najít alternativní řešení zasahující do krajinného rázu méně, a přitom ještě z hlediska hospodárnosti vhodné. Zákon nestanoví povinnost, aby v každém jednotlivém případě, bez ohledu na povahu a rozsah zasažení krajinného rázu, bylo zkoumáno, zda ekonomický přínos stavby nevyvažuje zásah do krajinného rázu. Je však samozřejmě na místě hledání kompromisního řešení. Opačný výklad ustanovení § 1 zákona č. 114/1992 Sb. by proto nebyl výkladem účelovým (teleologickým), nýbrž naopak výkladem účel zákona popírajícím. Jen pro úplnost Nejvyšší správní soud považoval za vhodné zdůraznit, že se tímto nikterak meritorně nevyjadřuje ke vhodnosti či nevhodnosti realizace předmětné stavby, neboť za situace, kdy krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro vady řízení, a nikoliv pro nezákonnost, by takovéto posouzení bylo zjevně předčasné. Stavby však podle Nejvyššího správního soudu nelze vyvyšovat nad vlastní předmět řízení, tedy zachování hodnot krajiny a harmonického měřítko v krajině.

Smyslem tohoto příspěvku není diskuse (ani její zahájení) o významu, prospěšnosti či pochybnostech okolo větrníků, ale poukázání na jeden z praktických případů, který bohužel díky nekomunikativnosti a neústupnosti skončil až u soudu. To, že v tomto případě prozatím vyhrála příroda, není náhoda a snad tento precedentní případ poslouží oboustranně. Ostatně, plné znění rozsudku na které zde upozorňuji, pomůže celou kauzu objasnit a leččemu napoví.

Vladimír Molek

Čerpací stanice nevítaným sousedem

Začátkem prosince se na Callu obrátilo několik obyvatel Horažďovic s prosbou o pomoc proti výstavbě čerpací stanice pohonných hmot v těsném sousedství jejich domů. Čerpací stanice má být umístěna v zastavěném smíšeném území (průmysl-bydlení), přičemž na téže straně silnice již stojí jedna čerpací stanice, a to cca 100 metrů od zamýšlené výstavby. Lze jednoznačně říci, že jediným odůvodněním tohoto záměru je ekonomický zisk investora., protože o potřebě občanské vybavenosti v tomto případě nemůže být vůbec řeč. Diskutabilní je též umístění do lokality, která má být novým územním plánem města určena k výstavbě dalších rodinných domů.

Argument zastánců záměru, že totiž v Německu jsou čerpací stanice v zástavbě běžnou záležitostí, pro obhájení této stavby nestačí. Přísná kritéria samotné výstavby, technických i environmentálních podmínek, za kterých lze u našich západních sousedů tento typ stavby realizovat, jistě nebyla podkladem záměru v Horažďovicích.

K záměru nebylo vydáno dotčenými správními orgány žádné negativní vyjádření, k hodnocení vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb. nebylo na základě zjišťovacího řízení přistoupeno. Názor veřejnosti a dotčených vlastníků sousedních nemovitostí se však od názoru úřadů zásadně liší, občané další čerpací stanici nechtějí. Zájem obyvatel na zabránění realizace záměru dospěl až k sepsání petice, ke které ovšem městský úřad, jak to tak bývá, nepřihlédl. Následně zahájil MÚ v Horažďovicích spojené územní a stavební řízení. O námitkách dotčených vlastníků týkajících se nadměrného obtěžování a ohrožování výkonu jejich práv rozhodne městský úřad teprve územním rozhodnutím.

Bohužel nelze racionálně očekávat, že úřad rozhodne ve věci námitek kladně a občanům vyjde vstříc v souladu s literou zákona, že totiž *obec uplatňuje v územním řízení námitky k ochraně zájmů občanů obce* (§ 89 odst. 4). Námitku chybně zpracované studie o posuzování vlivů na životní prostředí zprostředkované investorem mohou občané uplatnit teprve v odvolání proti samotnému územnímu a stavebnímu rozhodnutí, protože stavební zákon umožňuje účastníkům – dotčeným vlastníkům, podávat ve vlastním územním řízení námitky proti projednávanému záměru pouze v takovém rozsahu, jakým je jejich právo přímo dotčeno, není

jim tedy umožněno v územním řízení napadnout předchozí postup správních orgánů. Již nyní se však občané obávají podjatosti ze strany odvolacího orgánu – Krajského úřadu v Plzni – a žádají Ministerstvo životního prostředí o přenesení působnosti v této konkrétní věci na Krajský úřad v Českých Budějovicích.

Případ čerpací stanice v Horažďovicích jen bohužel ilustruje správní praxi, ke které v mnoha českých městech dochází: občané nemají „díky“ legislativě téměř žádné právo efektivní obrany ve správních řízeních o umístění staveb a změnách území, ačkoliv se jich přímo dotýkají. V řízeních tak mají nerovnoprávné postavení účastníka potvrzené zákonem. V případech svévolných a nezákonných postupů správních orgánů tedy zbývá už jen obracet se na soud a doufat ve spravedlnost.

Pavla Matějková

Vánoční zvonění

Není mnoho zpráv, které by potěšily pesimistickou duši ekologického aktivisty. Nicméně v závěru letošního roku ke mně doputovaly hned dvě takové. O to více jsem z nich měl radost, neboť mě vypátraly na mojí soukromé adrese. Pan Drštka z Dolního Třebonína mne potěšil zprávou, že na kopci nad obcí se nebudou stavět plánované silážní žlaby. „Považoval jsem za vhodné vám tuto informaci sdělit, neboť jste nám celý rok pomáhal,“ poznamenal radostným hlasem. To člověka potěší. Zvláště, když po marném úsilí, přesvědčování i petici se místních zmocňovala beznadějí a rezignovali na rozhodnutí zastupitelstva obce silážní žlaby povolit. A to prosím i přes skutečnost, že hlavním argumentem občanům byla obava o kvalitu vody ve studních. V obci totiž není vodovod, a tak si logicky každý hájí svůj zdroj kvalitní pitné vody. Vznášené argumenty opřené o konkrétní důkazy rizik nevyslyšeli ani úředníci z odboru životního prostředí českokrumlovského městského úřadu a přesto, že byla znát sympatie s občany a vnitřní nesouhlas s nelogickým projektem, omezilo se stanovisko orgánu ochrany přírody na požadavek vegetačního odclonění z hlediska minimalizace zásahu do krajinného rázu. Důležitým momentem celé kauzy bylo předložení variantního řešení v areálu zemědělského závodu. Ani to však nebylo akceptováno. Až opakovaný požadavek o hydrogeologický posudek, což mělo být mimochodem prvotní podmínkou, přinesl kýžený výsledek: potvrzení, že navrhovaná lokalita je z hlediska hydrogeologického nepřijatelná! Teprve na základě tohoto argumentu odstoupil, alespoň dle vyjádření pana Drštky, od záměru postavit na kopci silážní žlaby.

Druhá zpráva měla opravdu charakter zvonění, neboť ji „vyzvonilo“ občanské sdružení Zvony 2007 z obce Vyskytná nad Jihlavou, jeden ze signatářů nového sdružení Zvony 2008, o jehož vzniku jsme informovali v prosincovém Ďáblíku. Krajský úřad kraje Vysočina neudělil společnosti .A.S.A. Dačice integrované povolení opravňující k pokračování provozu skládky odpadů ve Vyskytné! Po přezkoumání žádosti dospěl krajský úřad k závěru, že žádost neobsahuje údaje potřebné k posouzení podle zákona o integrované prevenci, vyhlášky č. 554/2002 Sb. a splnění účelu zákona dosáhnout vysoké ochrany životního prostředí jako celku. Krajský úřad vyzval žadatele, aby své podání o požadované podklady doplnil a zároveň přerušil zahájené správní řízení.

Společnosti A.S.A. velice záleželo na tom, aby integrované povolení bylo vydáno, a proto požádala krajský úřad o prodloužení lhůty k doplnění žádosti o vydání integrovaného povolení. Jako důvod byl udán probíhající proces EIA. Krajský úřad vyhověl a lhůtu prodloužil do 30.9. 2007. Vzhledem k tomu, že ani k tomuto termínu nepředložila A.S.A. požadované údaje (ostatně ani nemohla, neboť proces EIA dosud neskončil a dostává dramatický spád ve prospěch účasti veřejnosti) krajský úřad řízení o vydání integrovaného povolení zastavil. Ukazuje se, že ani v tomto případě společnosti A.S.A., která zde sice vystupuje jako společnost Dačice, nicméně pod stejným vedením jako českobudějovická odnož, nevyšel plánovaný scénář pokračovat ve skládkování na skládce, která končí se svoji životností a čeká na rekultivaci. Pro veřejnost a zvláště občanská sdružení je to nejen pozitivní příklad jednání orgánu státní správy, ale zejména možná varianta, kterou lze uplatnit i v případě Lišovské skládky. Bohužel, na rozdíl od úředníků z kraje Vysočina, udělil dle našeho názoru dosti benevolentně Krajský úřad Jihočeského kraje nezbytné integrované povolení provozovateli skládky Řídká Blana, kterou využívá společnost A.S.A. jako náhradní řešení pro ukládání odpadků v době, kdy je Lišov zavřený. Benevolentně proto, že stavebně ani kapacitně není tato skládka připravena na to, aby pojala množství směřované sem z Českých Budějovic. Dokladem toho je nejen požár na této skládce, ale i další důkazy získané členy sdružení Zvony 2008.

Vladimír Molek

Připravujeme výstavu o odpadech

V rámci odpadové části projektu *Jihočeské přírodní zdroje pro budoucnost* vzniká nyní výstava „**Kde končí naše odpady?**“, která bude od 4. do 20. února k vidění v Jihočeské vědecké knihovně (budova v Lidické ulici) a potom od 25. února do 14. března v budově magistrátu (v přízemí za podatelnu). Výstava sestává z 10 panelů informujících o různých aspektech hospodaření s odpady v jižních Čechách a jejím hlavním cílem je ukázat běžně přehlížené souvislosti, probudit zájem občanů o tuto problematiku a motivovat je k tomu, aby jim nebyl současný stav produkce odpadů v ČR lhostejný a aby se sami zapojili do řešení situace v obci, v níž žijí. Každý návštěvník výstavy si bude moci odnést informační leták shrnující nejdůležitější čísla a vědomosti.

Pokud se na výstavu nedostanete nebo vás zajímají další informace, navštivte web www.calla.cz/odpady, kde bude výstava v elektronické verzi během února umístěna.

Z magistrátu bude výstava dále putovat po českobudějovických školách a bude-li zájem, podívá se i do dalších jihočeských měst - zapůjčení můžete zprostředkovat i vy, čtenáři *Ďáblíka*. Do konce června výstavu rádi bezplatně přivezeme a nainstalujeme (po skončení projektu ji budeme půjčovat za úhradu přepravních nákladů, které ale nebudou moc vysoké - výstava je totiž velmi skladná a lze ji převést osobním autem, příp. i ve více lidech odnést (vysouvací, 2 m vysoké roll-up panely).

Petr Drahoš

Po stopách krve

Vánoce, křesťanské svátky v Budějovicích

Každý rok začínají Vánoce v České republice zabitím přibližně tří milionů ryb, aby mohla být zahájena slavnost narození Ježíše Krista. Pro samotné kapry začíná tohle všechno ale mnohem dříve než pouličním masakrem, kterého jsme všichni svědky.

V přírodě se kapři dožívají až třiceti i více let, ti „vánoční“ ale položí život za naši tradici ve věku dvou až tří let. Jsou vyloveni už na podzim, kdy se mají za normálních okolností chystat do klidového stavu. Místo toho jsou vytaženi, procházejí třídícími stroji a následně jsou přeléváni jako voda do různých transportních nádob. Během těchto nešetrných manipulací utrpí ryby četná poranění a zažívají teplotní šoky a stres. V sádkách, holých to betonových nádržích bez vegetace, přečkají zhruba dva hladové měsíce. Před vylovením ze sádek jsou kapři natolik vyhladovělí a vyčerpaní, že mnozí z nich už ani nevnímají, co se s nimi děje. Podle § 4 písm. m zákona č. 246/92 Sb. na ochranu zvířat proti týrání je navození takového stavu považováno za týrání zvířete.

Co se děje dál během stánkového prodeje, všichni moc dobře víme. Pravda, dochází k určitým posunům – prodejci ryb už nesmí kapry kuchtat, pokud nemají zázemí. Už se tedy nestává tak často, aby se ryba nešťastnice probudila z nedostatečného omráčení s rozříznutým břichem nebo uštípnutou ploutví, ale třeba jen v igelitce nesena domů. Někteří kapři mají to štěstí, že zemřou hned napoprvé v ruce řezníka, jiní až během odkrývání nebo v tašce. Jiní dostanou milost od slaboduchých a jsou zranění ve stavu naprostého vyčerpání puštění na svobodu, kde už je čeká jen vleklá smrt. Ti nejnešťastnější z nejnešťastnějších putují dusíce se v igelitkách se zákazníkem/nicí domů, kde jsou i několik dní přechovávaní v chlorované vodě, kde více či

spíše méně úspěšně odolávají slepnutí z bílé vany a rozmarnému žďuchání od dětí. Nakonec jsou před usmažením na rozpáleném oleji ubožáci dobiti tradicemilovným tatínkem.

Někde se stala chyba. V českých krajích se na Štědrý den odjakživa jedl třeba houbový kuba. Pojídání ryb je tradice velmi mladá, přišla k nám koncem 19. století, odkud jinud než z Německa. Tam ovšem konzumovali/y ryby na Velikonoce.

Rybářské firmy pohříchu moc dobře vědí, že nejlevnější a nejčerstvější je maso, které ještě žije. Ulice Českých Budějovic se tak těsně před Vánocemi proměnily. Získaly zbarvení do červena; zakrvácené chodníky daleko od míst prodeje, stopy krve na sklech autobusových zastávek, rybí hlavy válející se vedle silnice: ano, Vánoce už jsou zase tady. Měli/y jsme možnost vidět maminky a tatínky, jak s úsměvem předvídacím chutnou vánoční hostinu přihlížejí zabíjení ryb. Ve vzduchu byl cítit pach rybích životů a krve.

Mimo vokální polyfonie linoucí se z reproduktorů v podobě obligátních koled neslyšíme ale nic. Jaká ironie, že kapři nemají hlasivky.

V Českých Budějovicích byl i letos porušován zákon. Ryby se dusily v neokysličené vodě. Po upozornění na tuto skutečnost odpověděli/y zaměstnanci/kyně Lesů a rybníků města Českých Budějovic, že byli/y domluveni/é s místním řeznictvím na dodávání čerstvé okysličené vody. Ovšem nepočítali/y s tím, že řeznictví zavře dřív, než budou kapři na pravdě Boží a prodání. Arogantní prodejci/kyně „Novohradského kapra, kapra z čistých vod Novohradských hor“ zase nejenže neměli/y vyvěšené povolení k prodeji živých ryb, ale dokonce ho s cigaretou v puse odmítli/y společně s platným zdravotním průkazem na požádání zákazníků/nic předložit. Tito/tyto prodejci/kyně také porušovali/y zákon vtlačováním prstů pod skřele, což je pro ryby velmi bolestivé. Přestože není dovoleno bez zázemí kuchat kapry, povalovaly se na zakrvácených stolech novohradských prodejců/kyň uříznuté rybí hlavy a vykuchaná těla. Prodejci/kyně živých kaprů ani nevědí, jak se ztrapňovali/y, když začali/y po našem příchodu s fotoaparátem, domnívajíce se, že jsme z Hygieny, zapínat provzdušňování a omývat stoly potřísněné krví. Jiní měli naopak radost, že budou v novinách.

Zaměstnanci/kyně Lesů a rybníků města Českých Budějovic letos neprodávali/y na vánočních trzích krátice si čas popíjením piva jen „vánoční“ kapry, ale i „vánoční“ bažanty, „vánoční“ kance a „vánoční“ srny. Že by nová, tentokrát skutečně česká „vánoční“ tradice? Soudíc podle ohlasu kolemjdoucích, kterých bylo bezpočet a kteří se se srnami nabodanými na železné háky fotili, se pravděpodobně uchytili.

Eva Suchanová

Více info na www.krvavevanoce.cz ; www.svobodazvirat.cz ; www.ohz.cz

Petiční kampaň „Záleží mi na zvířatech“

Společnost pro zvířata – z.o. ČSOP se připojuje k celosvětové podpisové akci s názvem „Animals matter to me – Záleží mi na zvířatech“ na podporu přijetí Všeobecné deklarace na ochranu zvířat Organizací spojených národů a vyzývá všechny, kterým není utrpení a špatné zacházení se zvířaty lhostejné, k pomoci s vybíráním podpisů pro petici za přijetí této Deklarace. Jedná se o iniciativu symbolizující dohodu mezi lidmi různých národů uznávající zvířata za cítící bytosti schopné utrpení, bytosti hodné respektu a mající své přirozené potřeby s cílem položit základy všeobecně platných ustanovení vedoucích k účinné ochraně zvířat před utrpením.

Do kampaně je zapojeno přes 300 neziskových organizací, včetně Společnosti pro zvířata, ze 110 zemí světa. Hlavním koordinátorem je Světová organizace pro ochranu zvířat – World Society for the Protection of Animals, WSPA. Cílem je získat 10 milionů podpisů a předložit Deklaraci Valnému shromáždění OSN s žádostí o její schválení. Bude-li Deklarace OSN úspěšně přijata, potom se může stát obdobou Všeobecné deklarace lidských práv. Aktivisté na ochranu zvířat z České republiky stáli spolu s kolegy z Kostariky, Keňi, Indie a Filipín na počátku této iniciativy a zapojili své vlády do kampaně.

Intenzivní zemědělství je zodpovědné za utrpení 4 miliard savců (krav, prasat, ovcí, koní aj.) a 55 miliard kusů drůbeže ročně za cenu levného masa, mléka a vajec. Zvířata jsou nevhodně ustájena, krmena nekvalitní potravou, transportována v otřesných podmínkách a poražena často i bez předchozí ztráty vědomí. Po světě se potuluje přes miliardu bezprizorních koček a psů, které jejich nezodpovědní majitelé nechali napospas. Volně žijící zvířata jsou vytržena ze svého přirozeného prostředí a pašována za velmi drastických podmínek až tisíce kilometrů jen proto, aby si je jejich budoucí majitelé umístili do klece či terária ve svém obývacím pokoji nebo strávila zbytek svého života v nevyhovujících podmínkách v některém ze zábavních podniků. Miliony zvířat ročně trpí kvůli pokusným a testovacím účelům.

Osudy miliard zvířat leží v rukou lidí, kteří jim nepřiznávají žádná práva na život bez bolesti a utrpení. Přitom si ale málokdo uvědomuje, jak moc je historie lidstva se zvířaty spojena a jak je jeho existence na Zemi na zvířatech závislá.

Podepsáním petice dáte mimo jiné najevo: že považujete zvířata za živé, vnímavé bytosti, které jsou schopné cítit bolest a utrpení a proto si zasluhují náš ohled a respekt; že utrpení a ochrana zvířat je téma, které si zaslouží pozornost vlád; že považujete ochranu zvířat za zásadní ukazatel vyspělosti každého národa a společnosti; že zvířata by měla být chráněna před utrpením nehledě na to, v jaké zemi se zvíře nachází, a zda v dané zemi existují či neexistují zákony na ochranu zvířat; že jste si vědomi toho, že lidé obývají tuto planetu společně s ostatními živočišnými druhy a jinými formami života a že všechny tyto formy života společně existují ve vzájemně závislém ekosystému.

Jak se můžete Vy k tomuto celosvětovému hnutí připojit a pomoci zvířatům??

- Věnujte minutu svého času a podepište petici na našich webových stránkách:

www.spolecnostprozvirata.cz

- Vytiskněte si petiční archy z našich webových stránek:

(http://www.spolecnostprozvirata.cz/data/petice_Vseobecna_deklarace_na_ochranu_zvirat.pdf)

a sbírejte podpisy (nebo si nám o archy napište a my Vám je zašleme poštou) mezi svými přáteli, příbuznými, kolegy, spolužáky a zašlete nám jej zpět.

Michala Melišová, Společnost pro zvířata

Malá vánoční úvaha

Tyto Vánoce jsem šel na půlnoční mši. Nu, co je na tom, chodí na ni spousta lidí. A nejenom křesťané. Naše kultura má hodně hluboké křesťanské kořeny, a proto takové věci, jako Velikonoce či Vánoce spousta lidí (mě nevyjímaje) vnímá spíš jako součást naší národní kultury než jako církevní svátek. Tak si nadšeně zazpívám, že narodil se Kristus Pán i zajdu na půlnoční mši, přestože jsem dva-tři dny předtím nadšeně slavil slunovrat, který si připomínám, protože v sobě cítím kořeny ještě starší než ty křesťanské, a ten zlom, kdy se den přestává krátit, ale naopak se začíná prodlužovat, mi přijde jako neskutečný zázrak.

Jak jsem tedy napsal, vyrazil jsem na mši. Obětoval jsem krásu půlnočního spánku a mrazem jsem se vydal do katedrály. Město bylo příjemně tiché a cesta podél řeky ubíhala. Dokonce i nápis Tesco ji neosvětloval, jen pouliční lampy, světlomety aut a laserová show na Vltavě střed.

Do katedrály svatého Mikuláše jsem došel dost včas na to, abych nerušil pozdním příchodem, ale příliš pozdě, než abych našel místo k sezení. Hodinka stání však ještě nikoho nezabila, tak co by mi to vadilo. Začala mše. Slova od oltáře se střídala se zpěvem z kůru, vše sváteční.

Moc rád bych teď psal o velebných tónech hudby a klidu do duše sestupujícího a jako oblak kadidla halícího duši. Jenomže nemůžu. Začal jsem mít pocity trochu jiné. Bez eufemismu napsáno – téměř opačné. A nebylo to barokem katedrály, které je pro mé vnímání krásy až příliš nazdobené. Ani to nebylo slovy kněze, která by mi mohla nesednout. Bylo to lidmi. Přišlo mi zvláštní, že někdo přijde po začátku, a pak se začne celkem bouřlivě a dlouho vítat s nějakým známým. Že naopak jiný nevydrží na mši ani pět minut (po půlhodině mše už nebyl problém si sednout). Že spousta lidí má na hlavě čepice, někdy i jen kšiltovky (a to navíc bylo v katedrále takové teplo, že si spousta lidí rozepnula bundy). Že někteří milenci se chovají jako v parku. Že...

Nejsem křesťanem a nejspíš jím ani nikdy nebudu. Ale když jdu na návštěvu – a vstup do svatostánku církve, k níž nenáležím, pro mě návštěvou je – dodržuji pravidla hostitele. A i když se nepokřizuju, tak určitě neruším a neurážím svým chováním věřící.

Ono to zní jako nějaké moralizování. Ale právě při té půlnoční mši jsem si opět uvědomil základní problémy naší společnosti. Jedním z nich je nedostatek pokory. Člověk bez pokory totiž pěstuje jen své ego. Já jsem ten hlavní. Ostatní mě nezajímají. Chci se bavit, kdy chci, chci telefonovat, kdy chci, chci chodit (častěji jezdit), kudy chci, chci zastřelit a sežrat co chci, chci zničit, co chci. A dalším problémem je potřeba silných podnětů. Plno lidí čekalo na půlnoční mši něco zvláštního. A dostali „jen“ mši. K čemu to? Tam není žádná krev! Televize je lepší! A znechuceně odcházejí.

Tak jsem na konci mše neodcházel naplněný velebnými pocity božho odpuštění a romantiky Vánoc, nýbrž mě přepadnul smutek z tohoto světa, kde lidé kvalitu nahradili kvantitou. A průměrný člen naší konzumní společnosti stejně jako silnou chuť kečupu přebíjí jemné chutě jednotlivých jídel (což na druhou stranu u většiny potravin koupených v supermarketech je přínosem), tak i vyžaduje silnější a silnější zážitky a návštěva půlnoční mše, o které ví, že celé generace našich předků naplňovala neskonale silnými pocity, se pro něj stává bezvýrazným zážitkem, o hodně slabším, než zážitek ze seriálu v televizi.

Proto děkuji všem, kteří dokáží pocítit úctu a pokoru a stále ještě dokáží vnímat i ty nejjemnější detaily tvarů, vůní, chutí i pocitů jež nám nabízí tento svět.

Pepa Polívka

Nový infolist - Nepotravinářské využití zemědělské půdy

Sdružení Calla vydalo osmistránkový infolist "Nepotravinářské využití zemědělské půdy", který napsala Hana Gabrielová. Je určen především zemědělcům a vlastníkům půd, kterým přináší informace o významu pěstování energetických plodin; dále poskytuje přehled o jednotlivých rostlinách, možnostech jejich zpracování a využití včetně kontaktů na poradenství v oblasti energetického využití zemědělských produktů. Publikace vyšla díky podpoře grantu z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím NROS. Infolist najdete ke stažení na:

http://calla.cz/data/energetika/ostatni/biomasa_infolist.pdf.

Objednávky na zaslání vytištěné verze posílejte na adresu Cally.

Hana Gabrielová

Nepotravinářské využití zemědělské půdy

V současné době se začíná odvíjet nová vlna zájmu o zemědělskou půdu jako zdroj energetické biomasy. Jejich využití se v posledních letech rychle rozvíjí. Rozvíjením této oblasti se mohou zemědělci a vlastníci půd stát významnými producenty obnovitelné energie. Jedním z možných způsobů využití je tzv. silážová kultura – biomasa. Hlavní výhodou této kultury je vysoká produktivita a možnost pravidelného přídělu energetických produktů. Zároveň je tato biomasa vhodná pro výrobu bioplynu a biometanu. Biomasa je také vhodná pro výrobu biokompostu a biokarbonské půdy. Biomasa je také vhodná pro výrobu biokompostu a biokarbonské půdy. Biomasa je také vhodná pro výrobu biokompostu a biokarbonské půdy.

Sypejte ptáčkům

Máte doma krmítko? Pokud ano, pak vám už začala sezóna zimního přikrmování ptactva. Pokud ne, ještě to můžete napravit i letos. Možná by proto neškodilo připomenout některá základní pravidla této bohudobé činnosti.

Volně žijící ptáky pochopitelně přikrmujeme pouze v období roku, kdy je nouze o potravu. Do krmítka rozhodně nepatří kořeněná jídla, čerstvé pečivo či knedlíky. Rozhodně je třeba se vyvarovat také jakékoli plesnivé potravy. Zmíněné poživatiny by ve vašem hejnu nadělaly víc škody než užítku. Krmivo by mělo být chráněno před deštěm a sněhem a jeho zbytky pravidelně odstraňovány. Nejvhodnějším krmivem jsou různé plody a semena. Největší přízní strážníků na krmítku se těší slunečnice, kterou milují třeba sýkory, zvonci, vrabci nebo pěnkavy. Dále můžeme doporučit např. mák, konopí, ořechy (nejlépe drcené), ovesné vločky, lůj nebo různé tuky (často jako pojivo v zavěšovaných krmítkách z květináčů).

Ačkoli ne vždy nám to okolí našeho krmítka umožní, bylo by vhodné myslet při jeho umístění na predátory, kteří budou ptáky na krmítku ohrožovat. Patrně nic zásadního neuděláme s krahujcem, pro něhož jsou větší soustředění drobného ptactva prostřeným stolem (tady je třeba se utěšovat tím, že i zákonem chráněný krahujec přes zimu něco jíst musí). Nedaleko krmítka je však vhodné vysázet stromy a keře, pokud možno tak, aby neposkytovaly dobrý úkryt kočkám. Krmítko by nemělo být dobře přístupné pro kočky nebo kuny – vhodné je např. umístění na vrcholu tyče.

Občas zaznívají námitky proti přikrmování ptáků. Především je zimním přikrmovačům často vyčítáno, že zasahují do přirozených procesů a že díky nim přežívají i jedinci, kteří by podlehlí přírodnímu výběru a jara se nedožili. Osobně tento přístup nesdílím. Naše krajina je dnes bohužel narušena činností člověka a stavy řady dříve běžných druhů ptáků výrazně klesají. Stačí připomenout v poslední době hojně medializovaný úbytek vrabců. Za těchto okolností považuji zimní přikrmování jen za malou protiakti, která úbytek brzdí.

Druhý z důvodů, které mi připadají při posuzování vhodnosti zimního přikrmování zásadní, je ekovýchovný. Určitě si vzpomenete, s jakým zápalem jste sypali ptáčkům do krmítka jako děti. A někteří z nás podnikali své první vědecké krůčky při pozorování ptáků na krmítku třeba v rámci úkolů biologické olympiády.

Rozhodně nechci tvrdit, že zimní přikrmování ptáků je všelékem na jejich úbytek. Samo o sobě jistě nestačí. Daleko podstatnější ochrana jejich biotopů, udržení a zvyšování pestrosti krajiny, nabídka hnízdních příležitostí včetně doupných stromů apod. I k tomu ovšem svým dílem může každý z nás přispět. Zimní přikrmování může být prvním krůčkem...

Jiří Řehounek

Pozvánky na akce

Obec Chanovice pořádá
v sobotu 5. ledna 2008

PĚŠÍ POCHOD

**Chanovice – Dobrotice – Holkovice – Plácek
Újezd u Chanovic (Šumava jako na dlani) – Chanovice**

**Novoroční procházka krásným územím, které je mezi vytipovanými lokalitami
ke stavbě
úložiště radioaktivního odpadu!!!**

Start: v 8.30 až 9.30 hodin v IC zámku Chanovice;

Ukončení: ve 13.00 hodin s hudbou a se zpěvem v Kulturním domě v Chanovicích

Startovné: 60,- Kč bude použito na úhradu bčerstvení účastníků a na tiskoviny

**Podpořte svojí účastí snažení naší obce o veřejné, reálné, odborné, odpovědné a ohleduplné hledání
řešení velkého celorepublikového problému: „Kam s ním“???**

Zamysleme se při procházce v Pošumaví nad činy, které mají mít důsledky deseti tisíců roků!!!

Chraňme naši obec a naši republiku pro zdravý a plnohodnotný život našich dětí!

SLUNEČNICE: Pozvánka na besedu

Zveme Vás tímto na diskusní akci Spolku za obrodu architektury Slunečnice, na téma:

Aktuální, příkladné a problematické stavby v jižních Čechách

Beseda bude v restauraci BESEDA na Sadech (vchod z průchodu) v úterý 8. ledna 2008 od 17 hodin.

Z témat do programu:

- jak slouží a jak jsme si zvykli na nové autobusové nádraží
- co přinese a co zničí obchodní centrum Černý pelikán (s projektem nás seznámí arch.Kročák)
- perspektivy jihočeského skanzenu a objekty k záchraně (arch.Paluš)
- ekoturistické centrum Majdalena v pasivním energetickém řešení (arch.Kovář)
- máme názor na návrh Národní knihovny?
- šance pro přestavbu konzervatoře v Č.Budějovicích?
- náměstí bez aut – náměstí se stromy – náměstí pro lidi
- náměty na využití Zátkova nábřeží
- návrhy objektů na památkovou ochranu a na obnovu
- cena Slunečnice a Antislunečnice 2008 a návrhy na čestné členství – nominace
- náměty a inspirace do roku 2008.

Srdečně zve Irena Kovářová, předseda spolku, Jeremiášova ul.14, tel.387422890

Zelený večer – Hliněný dům

Akci pořádá: Čajovna Inspirace, Šmidingerova knihovna | Kdy: 9. ledna 2008 od 18 hodin

Kde: Čajovna Inspirace v budově hotelu Bavor ve Strakonících

• Hledáte alternativu pro stavbu nebo rekonstrukci svého domu? • Láká Vás využití hliněných materiálů ve stavebních konstrukcích? • Přírodní stavební materiály jako je kámen, sláma, dřevo, konopí, oleje, včelí vosk jsou zdravější a kvalitnější volbou oproti konvenčním stavebním materiálům. • Rozhodnutí postavit si dům děláme většinou pouze jednou a je jen na nás, v jakém prostředí pak strávíme většinu svého života. • Přijďte se inspirovat! :-)

Znamé / neznámé Prachatice

Městská knihovna Prachatice, do 2. února 2008

Výstava fotografií a dokumentů ve spolupráci se Státním okresním archivem

Procházka s ČSOP

Šmidingerova knihovna a Český svaz ochránců přírody zvou dospělé i děti na přírodovědnou procházku. Sraz je **12. ledna v 9.00** před **nádražím ČD** ve **Strakonících**, v 9.08 jede vlak do Radomyšle. Odtud se jde pěšky přes Domanice a kolem Řepických rybníků.

Zkušenosti s pozorováním ptactva na Březnicku

Akci pořádá: **Šmidingerova knihovna Strakonice a ZO ČSOP Strakonice**

15. ledna 2008 od 17 hodin. Kde: **Gymnázium ve Strakonících**

ŠK a ČSOP vás zve na přednášku s promítáním. Přednáší Roman Muláček, člen České společnosti ornitologické.

Akce proběhne 15. ledna, nebo případně 22. ledna 2008 – bude včas upřesněno.

Zelený čtvrtek:

Autorské čtení a beseda

„A po nás planina“

Co také odnesla jaderná elektrárna Temelín? Jak ztrácíme kusy své historie? Kam se ztratila pokora?

Jihočeský spisovatel a novinář

Antonín Pelíšek

Čtvrtek 17. ledna 2008 od 17 hod v galerii Měsíc ve dne, Nová ul.3, České Budějovice.

Více informací:

ROSA – společnost pro ekologické informace a aktivity, Senovážné nám. 9,

České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@ecn.cz, <http://rosa.ecn.cz>

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35,

České Budějovice, tel.: 387 310 166, calla@calla.cz, www.calla.cz

Pořádáno jako aktivita projektu „Jihočeské přírodní zdroje pro budoucnost“ který je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

PIÁNKO

Akci pořádá: **Čajovna "U hrušky" Prachatice**, Velké nám. 44 (vchod z ulice Poštovní)

Kdy: **čtvrtek 24. 1. od 19:30 hodin**

Kde: **Čajovna "U hrušky"**

Koncert netradiční hudby v netradičním podání. Nástroje ve složení: dudy, klarinet, violencello, příčná flétna, cajón, djambe, kytara. [vstupné 30,-]

CAMINO DE SANTIAGO DEL NORTE

Akci pořádá: Čajovna "U hrušky" Prachatice. Kdy: sobota 26. 1. od 17:00 hodin

Kde: Čajovna "U hrušky"

Vyprávění o Severní neboli Pobřežní cestě do Santiaga de Compostela očima poutníků Jardy a Simony.
[vstupné dobrovolné]

Ekologická poradna sdružení Calla – poradenství pro Vás

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Účast veřejnosti na rozhodování - metodická i právní pomoc občanům, obcím a občanským aktivitám při rozhodování o stavbách a činnostech ovlivňujících životní prostředí, zapojování veřejnosti do procesů posuzování vlivů staveb na životní prostředí, využívání zákonů o poskytování informací, zakládání občanských sdružení, organizování občanských aktivit, zprostředkování posudků. *Za tuto oblast poradny odpovídá Pavla Matějková, dosažitelná na telefonu 387 311 381, e-mail: pavla.matejkova@calla.cz.*

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 387 311 381 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve štěrkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 387 311 381, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Poradna spotřebitelům elektřiny při jejich problémech s distributory. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obračejte na Edvarda Sequense na telefon: 387 310 166, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Alternativy pro zemědělství - informace o pěstování technických plodin v zemědělství a jejich dalším využití. Konzultace pro zemědělské podniky v oblasti energetické soběstačnosti: pěstování energetické biomasy, využití biopaliv. Archiv videí, fotografií, publikací a informačních materiálů o pěstování, zpracování a využití konopí setého. *Poradnu v oblasti zemědělství u nás vede Hana Gabrielová, kterou kontaktujte pomocí telefonu: 387 310 166 nebo e-mailu: hana.gabrielova@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 13 hodin (především energetika)

Středa - 14 až 17 hodin (především alternativy pro zemědělství a všeobecné poradenství)

Čtvrtek - 14 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 223, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj **Ďáblík** vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 223 370 04 České Budějovice

Telefon a fax: 387 310 166

E-mail: calla@calla.cz

Naše konto: 3202800 – 544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefon: 387 311 381

Internet: <http://www.calla.cz/>

Starší čísla občasníku Ďáblík najdete na stránkách sdružení Calla.

Uzávěrka dalšího čísla je 31. ledna 2008.

» Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. «
» Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz «

Vydávání zpravodaje **Ďáblík** je podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

